

Korte risicobeoordeling

***Geosmithia morbida* Kolarík, Freeland, Utley & Tisserat & *Pityophthorus juglandis* Blackman (EU – Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Geosmithia morbida* Kolarík, Freeland, Utley & Tisserat en *Pityophthorus juglandis* Blackman

Categorie: schimmels en oömyceten & insecten en mijten

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: de schimmel (*G. morbida*) en de vector (*P. juglandis*), een schorskeversoort, zijn aanwezig in Italië (EPPO Global database, 29.08.2019).

Buiten de Europese Unie: Verenigde Staten (VS) (EPPO Global database, 29.08.2019).

Waardplanten

- *Juglans* spp., vooral *J. regia* (walnoot)
- *Pterocarya* spp. (vleugelnoot)

Belangrijkste pathways

1. (Verpakkings)hout (met bast) van *Juglans* en *Pterocarya*
2. Plakjes, spanen, kleine stukjes, zaagsel, schaafsel, resten en afval (chips, particles, sawdust, shavings, wood waste and scrap), geheel of gedeeltelijk verkregen van *Juglans* en *Pterocarya*
3. Planten bestemd voor opplant van *Juglans* en *Pterocarya*
4. Hout van *Juglans* en *Pterocarya* uit gebieden die (nog) niet bekend stonden als besmet
5. Invoer van hout van *Juglans* en *Pterocarya* door particulieren

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	4	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	1	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	1	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	2	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	2	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 1 (pathways 1 en 2) [1-5]

Biologie

De vector is aanwezig in de bast (floëem) en het schors van de boom en de kans op associatie met de schimmel en de vector is het grootst bij hout met bast en schors. De schimmel is aanwezig in het floëem en het cambium en kan ook aanwezig zijn in het meest buitenste deel van het spinhout (sapwood) (EPPO, 2015).

Wet- en regelgeving

Voor verpakingshout gelden internationale eisen conform de 'International Standard of Phytosanitary Measures No. 15' (FAO, 2018) die in principe de kans op aanwezigheid van het organisme tot vrijwel nul reduceren.

Voor hout uit besmette gebieden in de VS en de EU stelt de EU-wetgeving bijzondere eisen: hout van *Juglans L* en *Pterocarya Kunth* moet:

- (a) afkomstig zijn uit een 'pest free area' (vrij van de schimmel *G. morbida* én de insectvector *P. juglandis*), of
- (b) een warmtebehandeling hebben ondergaan (56°C – 40 min), of
- (c) gekantrecht zijn waarbij het ronde oppervlak volledig is verwijderd.

Voor bast, zonder andere delen, en hout van *Juglans L* en *Pterocarya Kunth* in de vorm van plakjes hout, spanen, kleine stukjes gelden alleen opties (a) en (b) (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage VII, punten 83 en 84).

Vondsten en intercepties

De schimmel en de vector zijn aanwezig in verschillende regio's in Italië. Er zijn geen onderscheppingen in de EU op hout of vondsten die gerelateerd konden worden aan de handel in hout (Europhyt, 29.08.2019; EPPO Global Database, 29.08.2019).

Score

Vanwege de wet- en regelgeving voor hout en bast 'score 1'.

P1 (associatie met pathway): 1 (pathway 3) [1-5]

Biologie

Alle stadia van de vector kunnen aanwezig zijn in de plant. De vector is aanwezig in het schors en het floëem (bast) van het hout. Tot nu toe zijn er geen berichten van aantasting van boomkwekerijmateriaal. De minimale diameter voor ovipositie en reproductie van de vector is niet bekend, maar in Italië is aantasting door schimmel en vector gevonden in takken met een diameter van 1,5 – 2 cm (EPPO, 2015).

Wet- en regelgeving

Er gelden bijzondere eisen voor planten bestemd voor opplant van *Juglans* en *Pterocarya* met uitzondering van zaden. De planten moeten afkomstig zijn uit (a) een 'pest free area', (b) een 'pest free production place' (PFPP) waarbij in een zone van 5 km rondom de productieplaats de schimmel en de vector niet mogen zijn waargenomen tijdens officiële inspecties of (c) de planten moet afkomstig zijn van een productieplaats die volledig is afgeschermd van de vector.

Vondsten en intercepties

De schimmel en de vector zijn aanwezig in verschillende regio's in Italië. Er zijn geen onderscheppingen in de EU op planten of vondsten die gerelateerd konden worden aan de handel in planten (Europhyt, 29.08.2019; EPPO Global Database, 29.08.2019).

Score

Bij volledige implementatie van bovenstaande wet- en regelgeving is de kans dat de schimmel en de vector geassocieerd zijn met planten zeer klein (score 1).

P1 (associatie met pathway): 2 (pathways 4 en 5) [1-5]

De bijzondere eisen voor hout en planten bestemd voor opplant van *Juglans* en *Pterocarya* (zie pathways 1 – 3) gelden alleen voor gebieden waar de schimmel en/of de vector aanwezig zijn. De schimmel en de vector komen voor op meerdere plaatsen op het vaste land van Italië. Volledig tegengaan van verspreiding van de schimmel is lastig vanwege natuurlijke verspreiding van de vector. De verwachting is dan ook dat het besmette gebied zich uitbreidt. Hierdoor bestaat er kans dat een gebied besmet is zonder dat dit officieel bekend is en besmet hout uit zo'n gebied wordt verhandeld. Ook zou hout illegaal (uit onwetendheid) door particulieren meegenomen kunnen worden uit besmette gebieden, bijvoorbeeld voor het fabriceren van meubels (score 2).

P2 (transfer): 4 (pathways 1 en 2) [1-5]

Voor hout geldt een score 4 (zie rating guidance).

P2 (transfer): 5 (pathway 3) [1-5]

De pathway is planten bestemd voor opplant (score 5).

P2 (transfer): 4 (pathways 4 en 5) [1-5]

Voor hout geldt een score 4 (zie rating guidance).

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Het Nederlandse klimaat is waarschijnlijk geschikt voor vestiging. De schimmel en vector kunnen zich zeer waarschijnlijk buiten vestigen. Ten minste twee individuen van verschillende sekse (of een zwanger vrouwtje) zijn nodig voor het initiëren van een vectorpopulatie (score 4).

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]

Uitroeiing lijkt onwaarschijnlijk tenzij de organismen kort na introductie worden gedetecteerd (EPPO, 2015). Vroege detectie via officiële surveys is niet waarschijnlijk omdat vooral grotere exemplaren van waardbomen worden aangetast en deze bomen staan vooral in de groene ruimte en niet op boomkwekerijen (score 4).

Effect op perceelsniveau: 1 [1-5]

Aantasting van bomen op boomkwekerijen is niet bekend (EPPO, 2015) (score 1).

Mate van verspreiding: 1 [1-4]

Aantasting van bomen op boomkwekerijen is niet bekend (EPPO, 2015) (score 1).

Productiewaarde-teelt: 1 [1-6]

De productiewaarde van planten van *Juglans* en *Pterocarya* is niet bekend. Het lijkt een kleine teelt aangezien deze boomsoorten niet algemeen voorkomen in Nederland (score 1).

Impact op de groene ruimte: 2 [1-5]

Schade is met name bekend bij de Noord-Amerikaanse soort *J. nigra* (zwarte walnoot). *J. regia* (walnoot) is minder vatbaar, maar over de potentiële schade voor deze soort is veel onzekerheid

(EPPO, 2015). Vanwege de vooralsnog beperkt schade bij walnoot (*J. regia*) die is waargenomen in Italië en lage waardplantdichtheid in Nederland, score 2.

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

In gebieden waar de schimmel en/of vector voorkomt zal EU-interne handel van waardebomen niet meer mogelijk zijn vanwege de eis dat in een straal van 5 km rondom een kwekerij de organismen niet mogen zijn waargenomen in de 2 voorgaande jaren.

Productiewaarde-export: 1 [1-6]

Zie Productiewaarde-teelt.

4. Referenties

- EPPO, 2015. Pest Risk Analysis for Thousand cankers disease (*Geosmithia morbida* and *Pityophthorus juglandis*). European and Mediterranean Plant Protection Organization, Paris. Beschikbaar online: <https://gd.eppo.int/taxon/GEOHMO/documents>
- FAO, 2018. ISPM 15 Regulation of wood packaging material in international trade. Food and Agricultural Organization of the United Nations, Secretariat of the International Plant Protection Convention.

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.